

Paikallissijakyselyyn vastattiin innokkaasti

Kielitoimiston kysely suomen kielen paikallissijojen käytöstä saavutti suuren suosion netinkäyttäjien keskuudessa. Kyselyssä sai valita lauseisiin sopivia taivutusmuotoja annetuista sanoista, esimerkiksi *Kävin eilen hammaslääkärissä/hammaslääkärillä*.

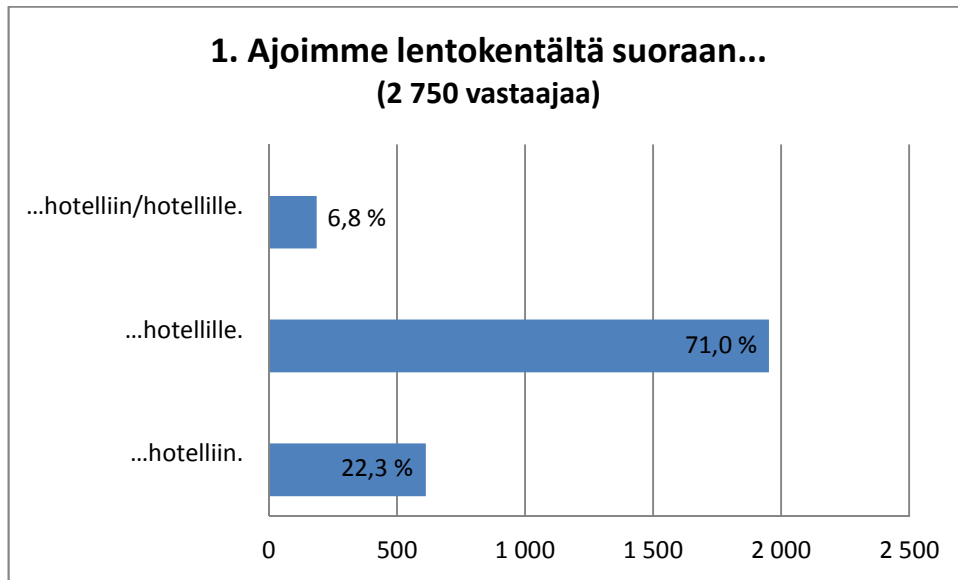
Kyselyyn vastasi kaikkiaan 2 769 henkeä. Kyselylinkki oli avoinna Kotimaisten kielten keskuksen verkkosivuilla huhtikuun 2013.

Kysely koostui lauseista, joiden täydennykseksi on valittava jompikumpi tai molemmat kahdesta vaihtoehdosta. Vaikka moni ajattelee, että kieltä voi käyttää oikein tai väärin, tässä kyselyssä kaikki vastaukset olivat yhtä oikein. Vastauksia hyödynnetään tausta-aineistoksi Kielitoimiston tulevaan oppaaseen, joka käsittelee vaihtelunalaisia kielenpiirteitä.

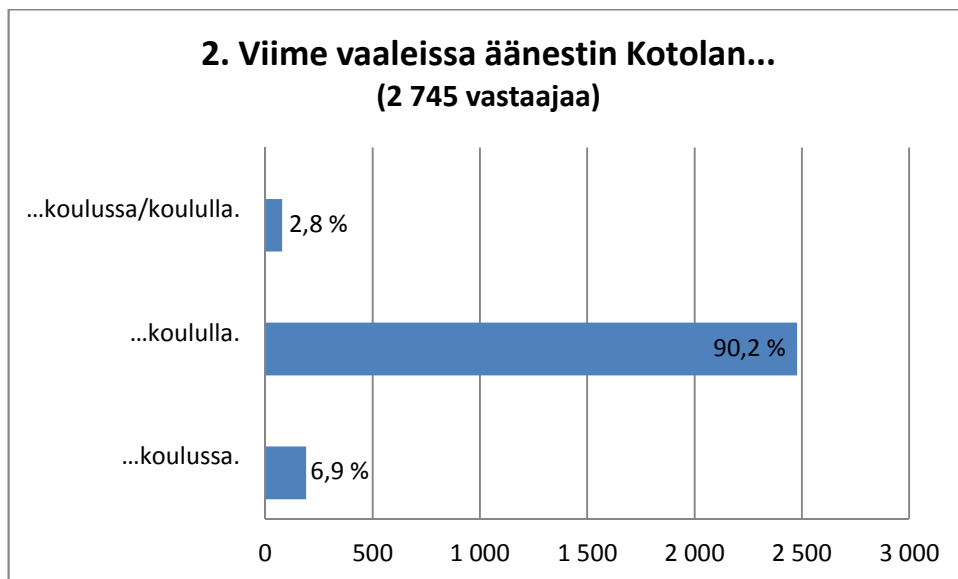
Tavoitteena oli saada tietoa kielenkäyttäjien valinnoista, ja siksi vastaajilta pyydettiin myös perusteluja ja selityksiä: Kun molemmat vaihtoehdot tuntuvat mahdollisilta, merkitsevätkö ne samaa vai onko niillä jokin merkitysero? Miten tilanne ja asiayhteys vaikuttavat sijamuodon valintaan? Näitä sanallisiakin vastauksia kertyi runsain määrin, ja niistä kerrotaan loppuvuodesta Kielikello-lehdessä.

Seuraavissa kuvioissa esitetään kaikki 18 monivalintakysymystä vastausjakaumineen. Kuvioiden yhteydessä on myös satunnaisesti valittuja esimerkkejä sanallisista perusteluista.

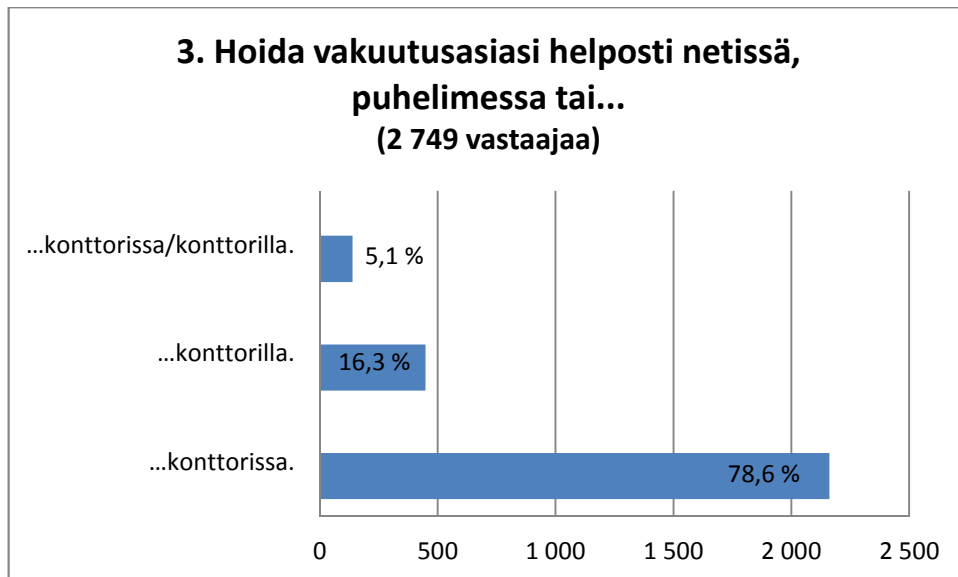
Paikoissa ja paikoilla

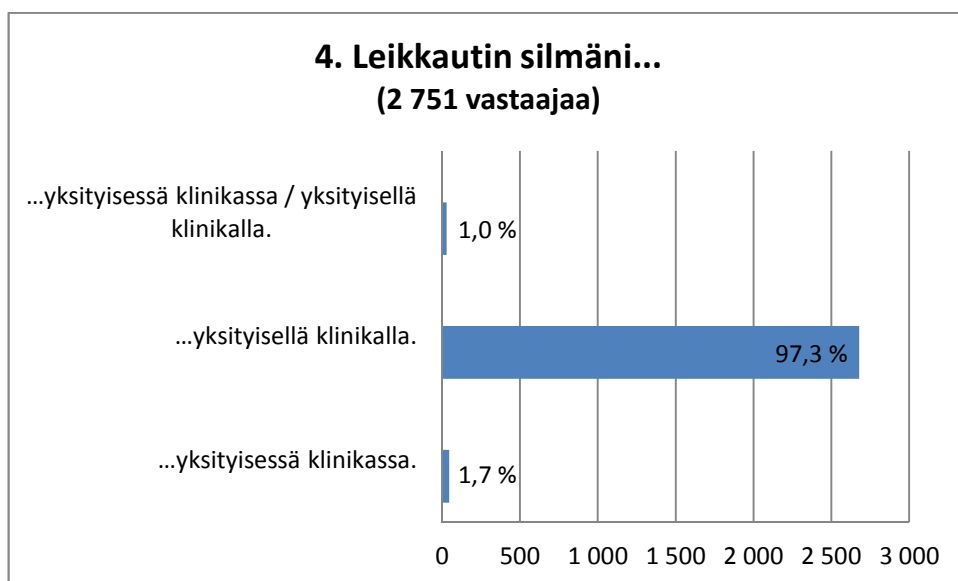
Esimerkki perusteluista: "En aja autolla enkä millään muullakaan hotellin sisään."

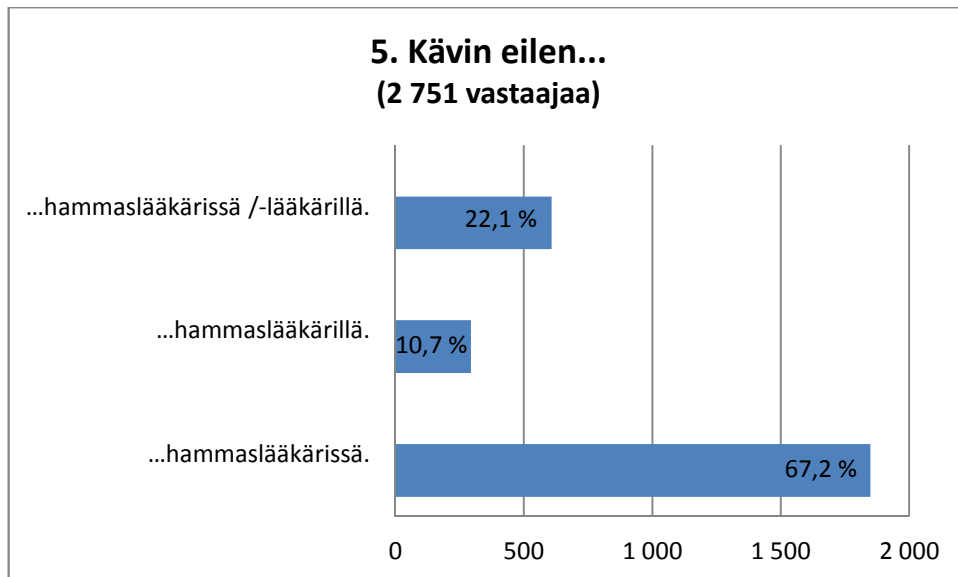
Esimerkki perusteluista: "Äänestystapahtuma on normaalista koulutyöstä riippumaton julkinen tapahtuma koulun tiloissa, yleensä aulassa, juhlasalissa jne. eikä luokahuoneessa. Koulun ulkopuolella, esim. pihalla saattaa olla vielä asiaan liittyvää aineistoa, kylttejä jne."

Esimerkki perusteluista: ”Kumpikin kuulostaa yhtä hyvältä. Valitsin inessiivin, koska listan kaksi aiempaakin jäsentä ovat inessiivissä. Netissä, puhelimessa ja tietenkin jatkuu konttorissa.”

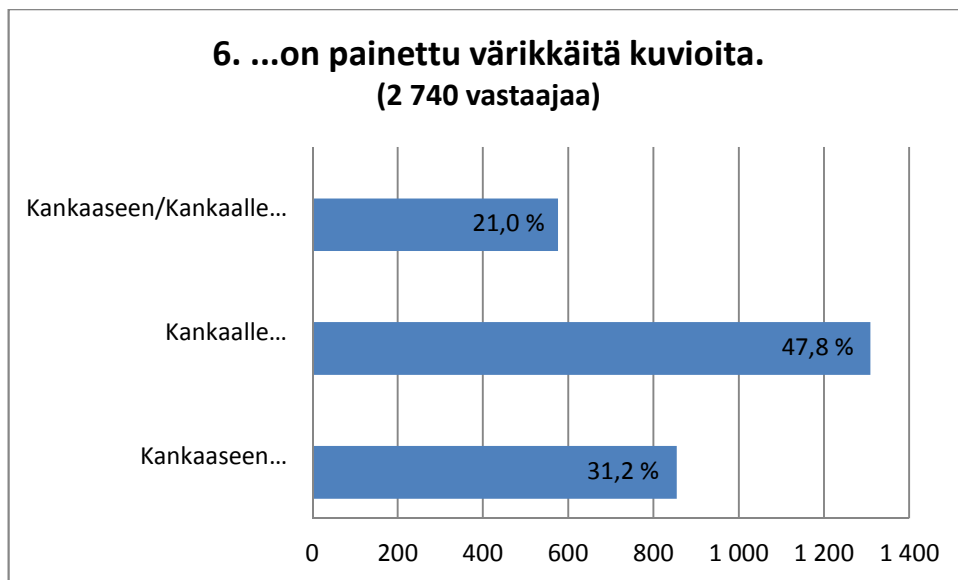

Esimerkki perusteluista: ”Yksityisessä klinikassa kuulostaa hassulta, ikään kuin se ei olisi oikeaa suomen kieltä.”

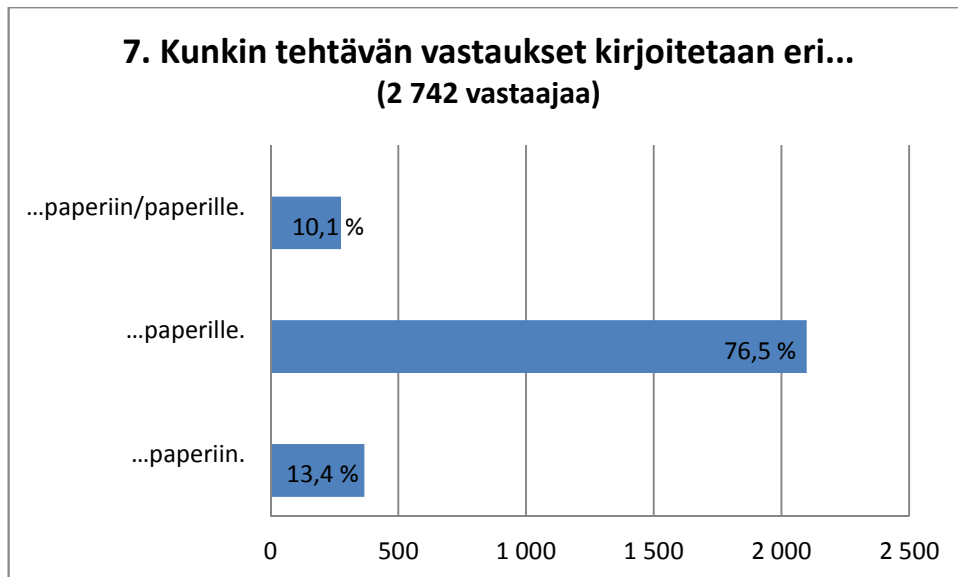

Esimerkki perusteluista: ”Molemmat käy, hammaslääkäri ei varsinaisesti ole mikään tila tai paikka vaan enemmänkin tilanne. Henkilön luona käynti korostuu enemmän -llä-päätteessä ja hampaiden ronklaustilanne -ssä-päätteessä.”

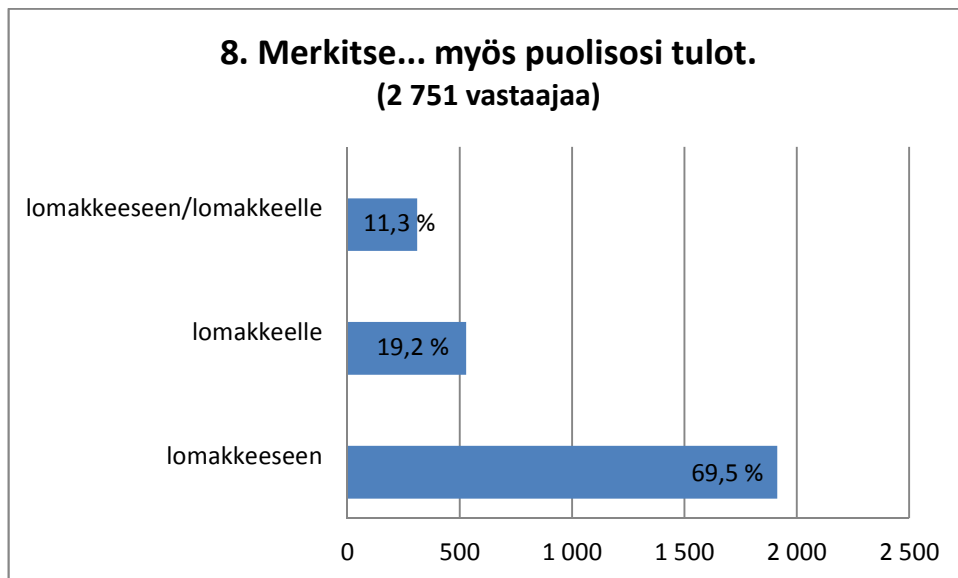
Kuviot kankaaseen, tieto lomakkeeseen

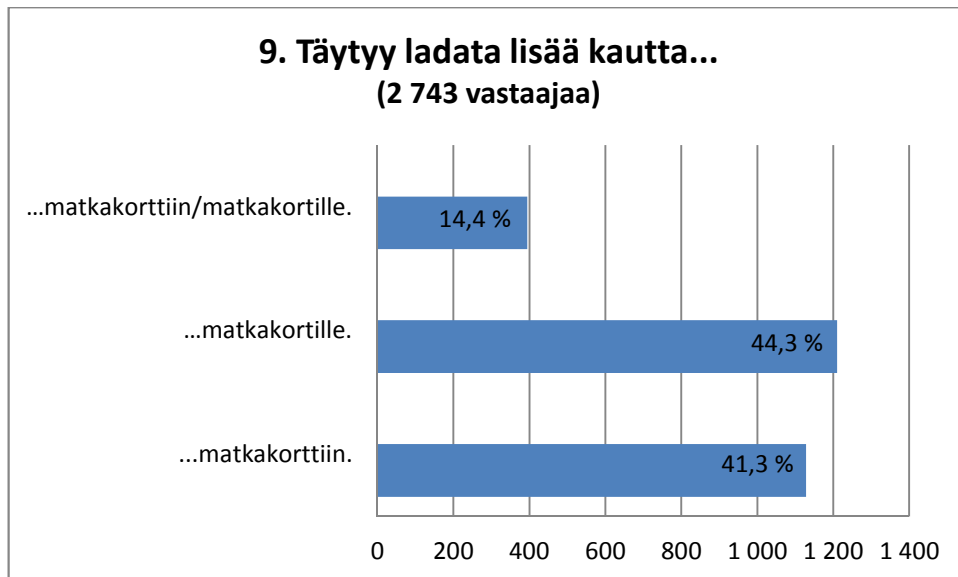
Esimerkki perusteluista: ”Painaminen on sellainen prosessi, että ensin on kangas, jonka pinnalle myöhemmin painetaan värikkäitä kuvioita, minkä vuoksi valitsen kankaalle. Kangas ja kuviot ovat ikään kuin eri tasoja.”

Esimerkki perusteluista: ”Aivan sattumanvaraista, voisin sanoa kummin vain. Jos oikein alkaa pohtia, sisäpaikallissijasta tulee ehkä aavistuksen voimakkaammin mielikuva, että vastauspaperit on etukäteen määrätty, siis ykköstehtävän vastaus arkille 1 jne. kun taas ulkosija on vähemmän määräävä - kunhan nyt on vain yksi vastaus yhdellä arkilla. Mutta käytännössä kumpikin on luonteva.”

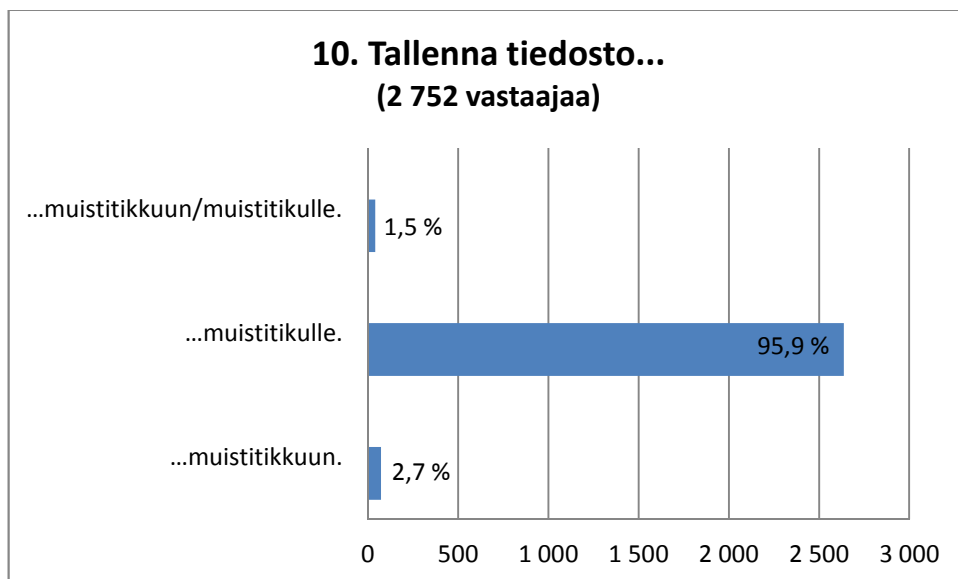

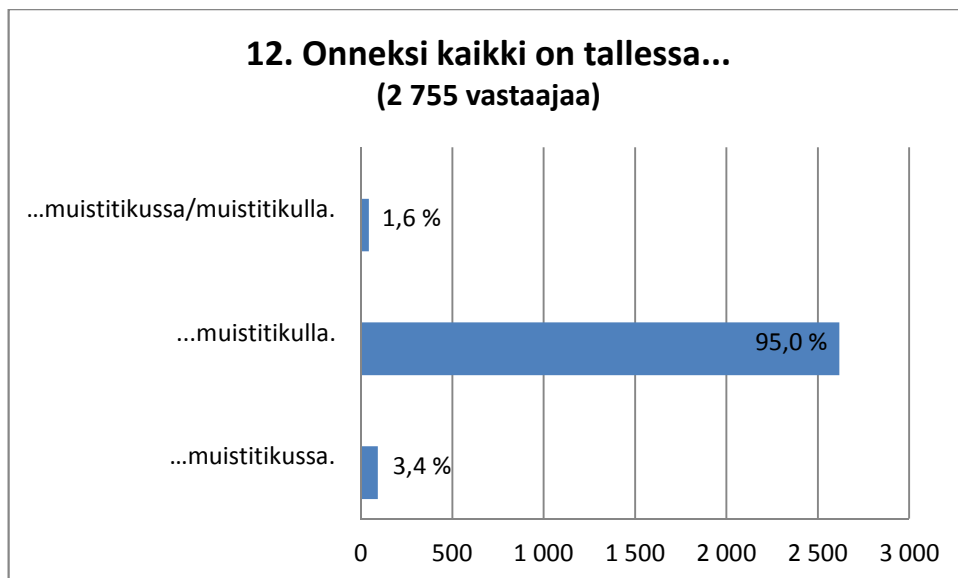
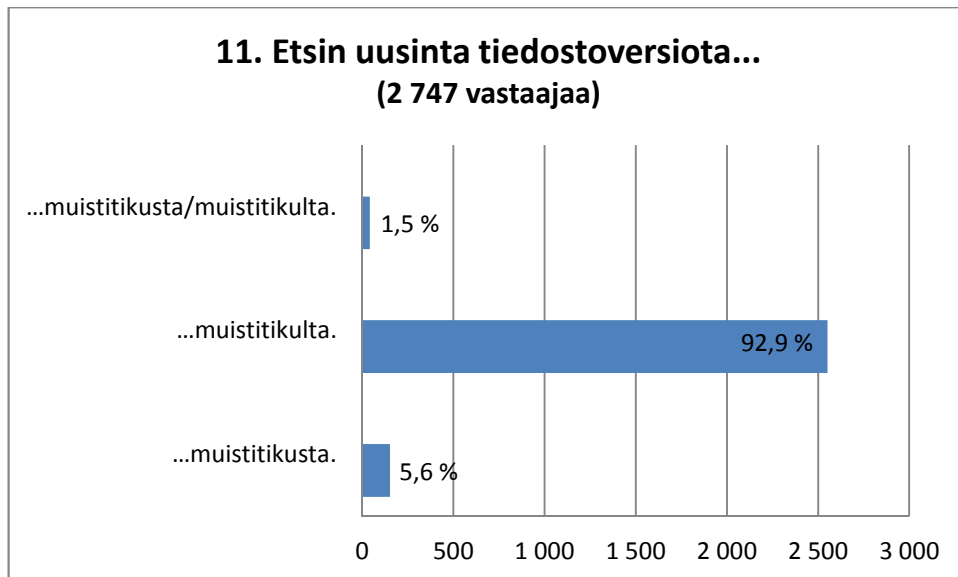
Esimerkki perusteluista: ”Lomake täytetään, joten lomakkeeseen merkitään. Toisaalta lomakkeelle kirjoitetaan, joten lomakkeelle kuulostaa hyvältä myös merkitä-verbin kanssa. Merkitys hieman tosin muuttuu riippuen siitä kumpaa muotoa käytetään.”

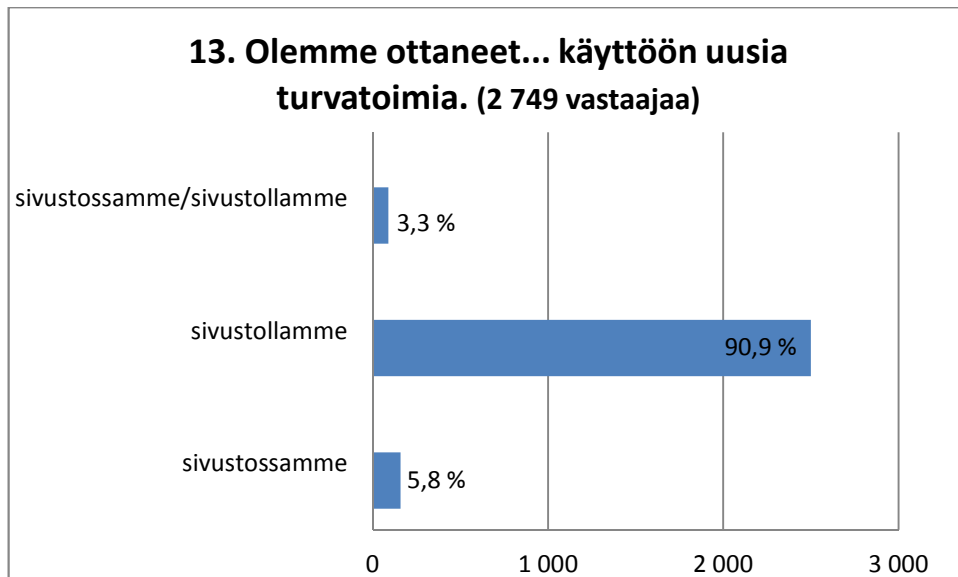
Esimerkki perusteluista: ”Veikkaan että Turussa sanotaan 'korttiin' ja Hesassa 'kortille'? En hahmota merkityseroa.”

Tieto on tikulla

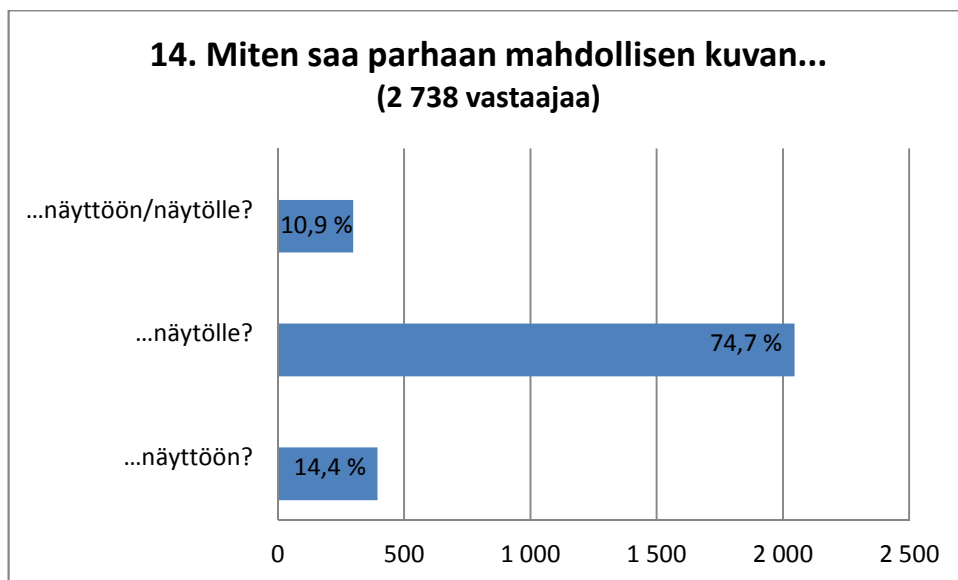

Esimerkki perusteluista: ”Muistitikkuun/muistitikusta/muistitikussa kuulostaa manuaaliselta ja fyysisemmältä toiminnalta kuten esim. Laita kukkaro laukkuun. Etsi kukkaro laukusta. Onneksi kaikki on tallella laukussa. Jotenkin muoto muistitikulle sopii paremmin kun kyseessä ei ole fyysinen asia jonka voisi ottaa vaikkapa käteen.”

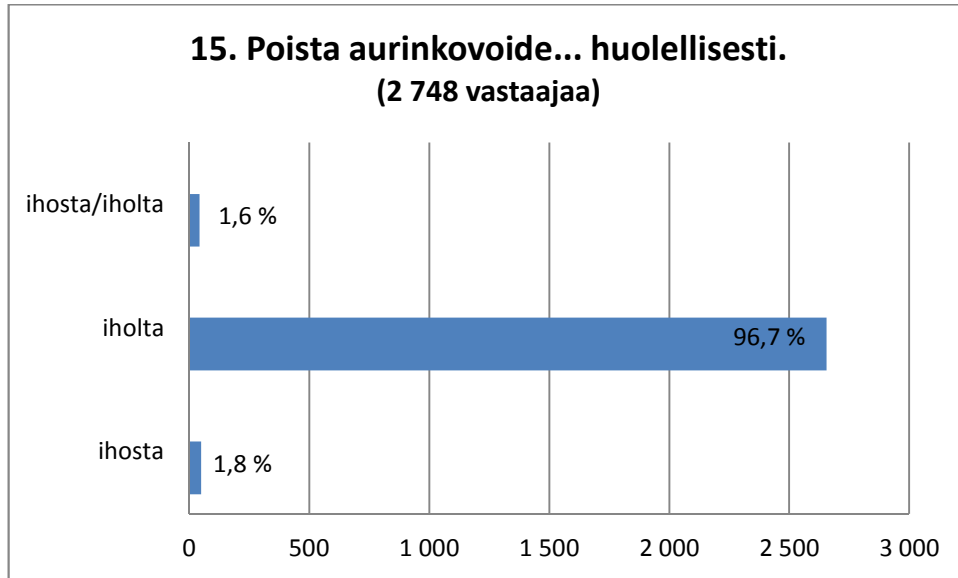

Esimerkki perusteluista: ”Nettikielessä ilmeisesti ulkopaikallissijat jyräävät, sillä en ole koskaan kuullut kenenkään käyttävän tässä yhteydessä sisäpaikallissijaa.”

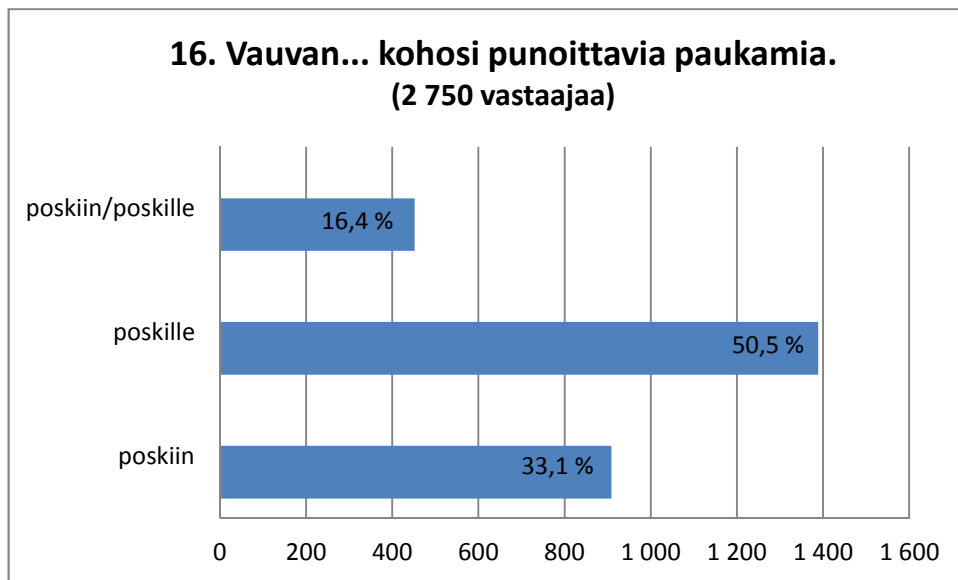

Esimerkki perusteluista: ”Jos tarkoitetaan valokuvaa, niin ylempi vaihtoehto ’näytölle’. Kuva tulee hetkellisesti näytölle, mutta sen saa nopeasti pois. Jos taas tarkoitetaan näytön kirkkautta tai terävyyttä tai näytönsäästäjää, niin niissä tapauksissa käyttäisin ’näyttöön’. Jälkimmäinen muoto viittaa siis jotenkin enemmän siihen, että kyseinen kuva jää näyttöön pidemmäksi aikaa kuin vain selaillessa kuvia.”

Ihon pinnalla

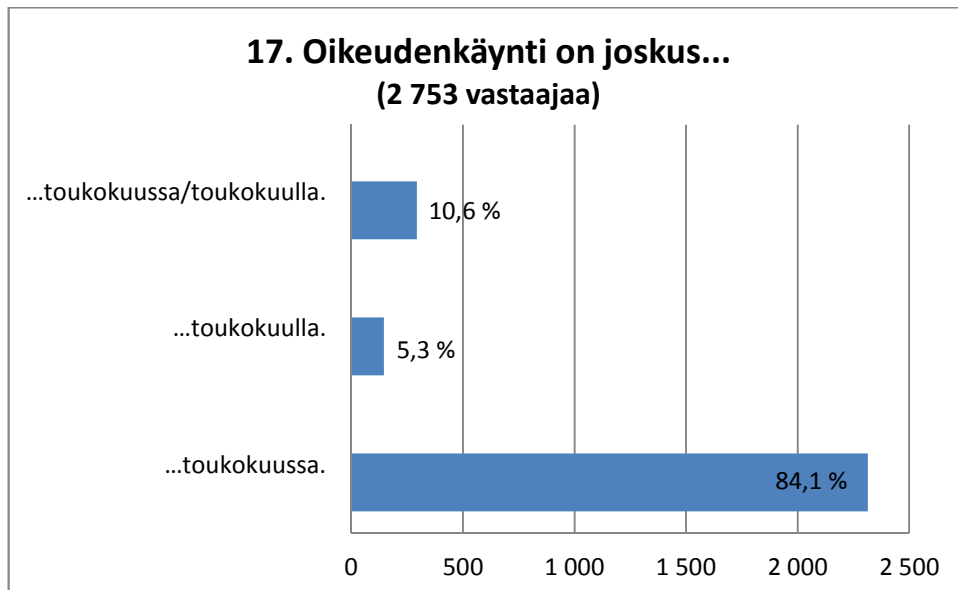

Esimerkki perusteluista: ”Vaikka järki sanoo että voide imeytyy niin silti tuntuu siltä että se poistetaan iholta eikä ihosta. Iholta, koska se voide hierotaan iholle (josta siitä osa voi kyllä imeytyä ihoon). Lisäksi voi olla aika vaikeaa alkaa kaivamaan ihosta, ihon sisältä mitään ulos.”

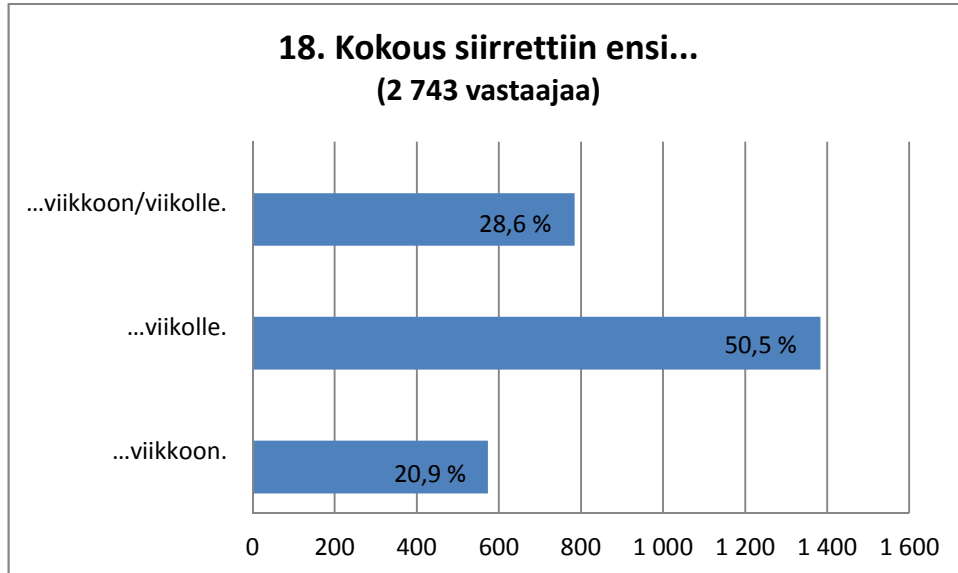

Esimerkki perusteluista: ”Saattaisin käyttää kumpaa tahansa. ’Poskiin’ kuulostaa silti hieman luontevammalta, ehkä lyhyemmän ulkoasunsa vuoksi, ehkä siksi että paukamit eivät ole poskista irrallisia, sen päällä olevia ulokkeita, vaan ovat tukevasti ihossa kiinni ja omassa mielikuvassani kohoavat ihon pinnan alta.”

Ajanilmauksia

Esimerkki perusteluista: ” ’Toukokuussa’ rajaa ajan mielestäni tarkemmin. Silloin on kyseessä jonkin toukokuun päivä. ’Toukokuulla’ antaa vähän pelivaraa. Oikeudenkäynti voisi olla myös huhtikuun loppupäivinä tai kesäkuun alkupäivinä.”

Esimerkki perusteluista: ”Jos toivotetaan perjantaina hyvät viikonloput ja sanotaan ’Ensi viikkoon!’ se on ok, mutta jos siirretään kokousta, niin se siirretään ensi viikolle...”